

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 12.12.2008
KOM(2008) 843 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Aštuntasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai

SEC(2008) 3014

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Aštuntasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai

1. ĮVADAS

2008 m. liepos 8 d. Tarybai priėmus sprendimą, kad Slovakija atitinka eurui įvesti būtinas sąlygas¹, nuo 2009 m. sausio 1 d. euro zonai priklausys 16 narių. Slovakijos krona bus konvertuojama į eurą kursu 30,1260.

Jau prasidėjo paskutinis praktinių pasirengimų euro įvedimui etapas. Šiame pranešime visų pirma kalbama apie pasirengimą grynųjų eurų įvedimui į ekonomiką, parengiamąją įmonių veiklą, viešojo administravimo sektoriaus pasirengimą, priemones, numatytas vartotojams apsaugoti euro įvedimo laikotarpiu, visuomenės informavimo kampaniją ir dabartinę viešąją nuomonę apie eurą.

Pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente pateikiamos pasirengimo euro įvedimui kitose ES valstybėse, kuriose jis dar neįvestas ir kurios nėra pasirinkusios jo neįsivesti, detalės.

2. SLOVAKIJOS PASIRENGIMAS

2.1. Pasirengimas grynųjų eurų įvedimui

Pagal Slovakijos nacionalinio banko (SNB) skaičiavimus apyvartoje ir SNB atsargose esančioms grynosioms Slovakijos kronoms pakeisti eurais reikės apie 188 mln. **eurų banknotų** ir 500 mln. **eurų monetų**. Banknotai buvo pasiskolinti iš Austrijos nacionalinio banko. Eurų monetos su slovakiškomis nacionalinėmis pusėmis kalamos Slovakijos Kremnicos monetų kalykloje. Iki spalio 17 d. buvo nukalta apie 170 mln. monetų. Likusios apyvartai reikalingos monetos ir apie 150 mln. monetų SNB atsargoms turėtų būti nukaltos iki šių metų pabaigos. Kremnicos monetų kalykla rengia 204 500 monetų kolekcionieriams skirtų slovakiškų eurų monetų rinkinių trijų rūšių pakuotėse. SNB jau pradėjo naikinti grynųjų Slovakijos kronų atsargas, kad atlaisvintų vietą gryniesiems eurams laikyti. Slovakijos eurų monetas sėkmingai išbandė monetų testavimo mašinų gamintojai, monetų autentiškumo tikrinimo sistemų prekybos automatams gamintojai ir prekybos automatų naudotojai iš Slovakijos ir kitų Europos ir ne Europos šalių. **Pirminis išankstinis komercinių bankų aprūpinimas** eurų monetomis prasidėjo 2008 m. rugsėjo 6 d., o eurų banknotais – mėnesiu vėliau. SNB pasirašė išankstinio aprūpinimo sutartis su 16 komercinių bankų. Monetas tiekiamos komerciniams bankams iš tolimo SNB filialo, specialiai tam tikslui įsteigto Kremnicos monetų kalykloje. Ši aprūpinimo sistema padeda sukurti pakankamai vietos eurų banknotams ir monetoms, skirstomiems tiesiai iš pagrindinės SNB buveinės ir septynių jo

¹ 2008 m. liepos 8 d. Tarybos sprendimas (2008/608/EB) pagal Sutarties 122 straipsnio 2 dalį dėl bendros valiutos įvedimo Slovakijoje 2009 m. sausio 1 d.

regioninių filialų, laikyti. Valstybės policijos palyda garantuojamas aukštas saugumo lygis pervežant grynuosius eurus.

Antrinis išankstinis aprūpinimas eurais prasidėjo 2008 m. lapkričio mėn. Iki lapkričio 15 d. bankai aprūpino grynaisiais eurais 1 036 įmones. Bendras įmonių, išreiškusių pageidavimą apsirūpinti grynaisiais eurais iki euro įvedimo dienos, skaičius išaugo nuo 12 000 2008 m. kovo mėn. iki 13 300 spalio mėn. Beveik 23 % pirminio aprūpinimo ir 66 % pirminio aprūpinimo monetų komerciniai bankai paskirstys savo klientams. Slovakijos bankai neplanuoja taikyti naujųjų supaprastintų 2008 m. birželio mėn. priimtų ECB antrinio išankstinio aprūpinimo eurais taisyklių².

Piliečiai turės galimybę įsigyti **mažuosius eurų monetų rinkinius** nuo 2008 m. gruodžio mėn. 1,2 mln. mažųjų rinkinių bus parduodama bankuose, SNB ir Slovakijos pašto skyriuose už 500 SKK (apie 16,60 EUR). Supakuotus į plastikinius maišelius mažuosius rinkinius sudarys 45 vienetai visų nominalų Slovakijos eurų monetų. Mažieji rinkiniai labai padeda žmonėms susipažinti su naujosiomis monetomis prieš įvedant eurą. Gali būti, kad mažuosius rinkinius taip pat pirks nedidelės įmonės, kurios neplanuoja iš anksto apsirūpinti eurais per savo banką (įsigydami kelis mažuosius rinkinius smulkieji mažmenininkai gali lengvai gauti grynųjų gražai atiduoti pirmosiomis sausio dienomis). Todėl mažųjų rinkinių pardavimą turi įdėmiai stebėti SNB, nes numatytas jų kiekis gali pasirodyti per mažas.

Kai kurie komerciniai bankai Slovakijoje planuoja nemokamai keisti senąją valiutą oficialiu perskaičiavimo kursu paskutinėmis metų savaitėmis. Taigi, sukauptų grynųjų pinigų keitimas į eurus bus vykdomas ilgesniu laikotarpiu, ir bankams turėtų pavykti geriau valdyti papildomą darbo krūvį. Daugelis bankų taip pat siūlo specialius produktus naujiems klientams pritraukti arba esamiems klientams paskatinti padėti namuose laikomus grynuosius pinigus į banko sąskaitą. Bankai nemokamai konvertuos visas lėšas banko sąskaitose į eurus euro įvedimo dieną.

Euro įvedimui palengvinti SNB ir komerciniai bankai keis valiutą ir išduos grynuosius pinigus sausio 1 d. (kuri paprastai yra ne darbo diena) bei savaitgalį – 2009 m. sausio 3–4 d. Komerciniai bankai planuoja padidinti su visuomene dirbančio personalo skaičių darbuotojais iš banko filialų netiesioginio aptarnavimo skyrių ir ne grynųjų pinigų skyrių. Bankų darbuotojai buvo išmokyti, kaip elgtis su grynaisiais eurais ir suteikti informaciją apie eurą. Siekdami, kad euro įvedimas būtų sklandus ir veiksmingas, bankai turėtų informuoti savo klientus apie euro įvedimo organizavimą ir savo siūlomas paslaugas. Pirmosiomis sausio dienomis bankai turėtų būti pasirengę priderinti savo pajėgumus prie filialuose apsilankančių klientų skaičiaus (reikėtų tikėtis, kad banke apsilankusių žmonių skaičius išaugs net 50 %).

Nuo sausio 1 d. visi maždaug 2 200 **bankomatų** Slovakijoje turėtų išduoti tik eurų banknotus (daugiausia 10 EUR ir 20 EUR). Dalis bankomatų bus pritaikyti eurui nuotoliniu būdu, kiti turės būti pritaikyti rankiniu būdu. Nuo euro įvedimo dienos visi 30 000 terminalų prekybos vietose turėtų išduoti eurus. Kadangi Slovakijos piliečiai naudoja korteles daugiausia pinigams išsiimti bankomatuose, valdžia ir bankai ragina juos euro įvedimo laikotarpiu plačiau naudoti korteles mokėjimams.

² 2008 m. birželio 19 d. ECB gairės (ECB/2008/4), iš dalies keičiančios Gairės ECB/2006/9 dėl tam tikrų pasiruošimų grynųjų pinigų keitimui į eurą bei dėl eurų banknotų ir monetų išankstinio pristatymo bei išankstinio sub-pristatymo ne euro zonoje.

Siekdama **apsaugoti eurą nuo padirbinėjimo**, Slovakija įsteigė Nacionalinį centrinių biurą prie Vidaus reikalų ministerijos ir nacionalinį banknotų analizės centrą bei nacionalinį monetų analizės centrą (abu pastarieji įsikūrę SNB). SNB, komerciniai bankai, stambios įmonės ir grynųjų pinigų tvarkymo įstaigos užsisakė reikiamą įrangą eurų banknotų autentiškumui patikrinti ir moko pinigus tvarkančius darbuotojus. Informaciniuose leidiniuose, platinamuose nacionalinės visuomenės informavimo kampanijos metu, taip pat pateikiama informacija apie grynųjų eurų apsaugos požymius.

- **Slovakijos finansų sektoriuje pasiekta nemaža pažanga rengiantis euro įvedimui. Eurų monetų gamyba ir paskirstymas turėtų vykti sparčiai, kad pirminis ir antrinis išankstinis aprūpinimas eurais būtų užbaigtas numatytais dienomis;**
- **mažųjų rinkinių pardavimas turėtų būti įdėmiai stebimas, ir turėtų būti apsvairstyta galimybė pateikti jų papildomai;**
- **bankai kruopščiai rengiasi euro įvedimui: jie turėtų įsitikinti, kad tiek įmonės, tiek privatūs jų klientai būtų informuoti apie siūlomus produktus ir paslaugas ir žinotų euro įvedimo veiksmų grafiką. Jie taip pat turėtų gerai pasirengti priimti žymiai daugiau lankytojų savo filialuose pirmosiomis sausio dienomis.**

2.2. Įmonių pasirengimas

2008 m. birželio mėn. atlikta Slovakijos verslininkų apklausa „Flash Eurobarometer“³ parodė, kad dauguma įmonių gerokai iš anksto pradėjo rengtis euro įvedimui. Apie 80 % įmonių pradėjo praktinį pasirengimą daugiau negu prieš 6 mėnesius iki euro įvedimo dienos. Tuo pačiu metu didelė įmonių dalis teigė, kad joms trūksta esminės informacijos apie euro įvedimą. Daugiau negu 70 % įmonių norėtų būti geriau informuotos apie perskaičiavimo taisykles, taip pat kainų apvalinimo taisykles, ir beveik 58 % norėtų gauti daugiau informacijos apie kainų nurodymą dviem valiutomis. Dėl informacijos trūkumo buvo padaryta palyginti daug klaidų, kurias nustatė Slovakijos prekybos inspekcija (SPI), tikrindama, kaip taikomos euro įvedimo taisyklės. Pirmąsias dvi savaites, kai kainos buvo nurodomos dviem valiutomis (rugpjūčio 24 d.–rugsėjo 7 d.), trūkumų buvo nustatyta maždaug 45 % patikrintų parduotuvių ir paslaugų teikėjų prekybos vietų (t. y. nebuvo nurodytas perskaičiavimo kursas arba jis buvo neteisingas, nebuvo kainos eurais arba ji buvo apskaičiuota (suapvalinta) neteisingai, ir pan.) Artėjant euro įvedimo dienai įmonės pradėjo aktyviau ieškoti informacijos, ir patikrinimų rezultatai gerėjo. 2008 m. spalio viduryje 74 % iš 8 200 įmonių, kurias patikrino SPI, teisingai taikė euro įvedimo taisykles. SPI inspektoriai ne tik tikrina, bet ir aiškina euro įvedimo taisykles bei platina informacinę medžiagą. Todėl didelė dalis nustatytų trūkumų yra ištaisomi paties patikrinimo metu. Ypatingas dėmesys skiriamas MVĮ bei įmonėms atokiaose vietovėse.

Organizuodama informacinius seminarus apie eurą, Nacionalinė mažųjų ir vidutinių įmonių plėtros agentūra (NMVĮPA) pastebėjo padidėjusį įmonių susidomėjimą. Rudenį jos surengti seminarai sulaukė daug didesnio susidomėjimo negu 2008 m. birželio seminarai. 18 Slovakijos miestų surengtų seminarų tikslas buvo suteikti visą reikalingą informaciją apie euro įvedimą. Verslininkai taip pat gali rasti informacijos NMVĮPA ir Ūkio ministerijos tinklalapiuose, specialiai tam skirtoje nacionalinio euro tinklalapio www.euromena.sk rubrikoje ir NMVĮPA bei SNB leidiniuose.

³ *Flash Eurobarometer 240*, 2008 m. birželio mėn.

Kai kurios įmonės, kurios iki paskutinės minutės delsia pasirengti euro įvedimui, gali patirti problemų dėl IT sistemų ir kasos aparatų pritaikymo. Daugelis IT bendrovių paskelbė, kad jos nebepriima užsakymų iki metų pabaigos. Pagal Slovakijos euro įvedimo taisykles, su euro įvedimu susijusios išlaidos negali būti įskaičiuotos į kainas.

Mažmenininkai nuo euro įvedimo dienos turi duoti gražą tik eurai. Todėl reikėtų pasirūpinti tinkamomis priemonėmis, kad būtų palengvintas kasininkų darbas ir ribojamas laukimo eilėse prie kasų laikas (pvz., supažindinti kasininkus su naująja valiuta ir aprūpinti juos atskiromis dėžutėmis kronoms ir eurams, didelėse parduotuvėse atidaryti informacijos punktus, kuriuose būtų atsakoma į klientų klausimus, pasamdyti laikinųjų darbuotojų produktams pakuoti į krepšius prekybos centruose ir t. t.) Mažmenininkai turėtų numatyti pakankamai vietos surinktomis grynosioms kronoms laikyti ir suplanuoti grynųjų pinigų išvežimą į bankus.

- **Valdžios institucijos turėtų suvienyti savo pastangas, kad užtikrintų, jog visos įmonės būtų pakankamai informuotos apie euro įvedimą ir gautų tinkamą paramą;**
- **MVĮ pasirengimo eiga turėtų būti reguliariai stebima. Naujai planuojama apklausa apie MVĮ pasirengimą padės susidaryti geresnį situacijos vaizdą.**

2.3. Viešojo administravimo sektoriaus pasirengimas

2008 m. rugsėjo 24 d. Slovakijos vyriausybė patvirtino trečiąjį nacionalinio euro įvedimo plano variantą, kuriame nurodyta Slovakijos leidžiančios nukrypti nuostatos panaikinimo data ir neatšaukiamai nustatytas perskaičiavimo kursas.

Euro įvedimui reikalingų teisės aktų derinimas vyksta pagal nacionaliniame plane numatytą grafiką. Didžioji dalis oficialių formų jau yra pritaikytos eurui ir skelbiamos internete arba atsakingų institucijų biuleteniuose. Administracinės įstaigos pradėjo nurodyti visas finansines sumas ir Slovakijos kronomis, ir eurai nuo pirmos dienos, kai buvo privaloma jas nurodyti dviem valiutomis (rugsėjo 24 d.). Visos piliečiams mokėtinos sumos buvo suapvalintos į didžiąją pusę, o visi mokesčiai suapvalinti į mažąją pusę. Visi pensininkai gavo pensijos apskaičiavimą eurai kartu su reikalinga socialinės apsaugos sistemos informacija apie euro įvedimą.

Finansų ministerija pradėjo informacinių sistemų derinimo pažangos stebėseną trimis etapais. Trečiasis stebėsenos etapas apėmė 654 viešojo administravimo įstaigas (pvz., ministerijas ir kitas centrinio administravimo įstaigas, regionines administravimo įstaigas, miestų administracijas ir savivaldybes). 2008 m. rugsėjo 30 d. apie 97 % kontroliuojamų įstaigų pradėjo nurodyti kainas dviem valiutomis ir beveik 84 % jau išbandė savo IT sistemų suderinamumą su euru. Net 94 % administracijų nemano turėsiančios didesnių perskaičiavimo problemų. Tam tikrų trūkumų buvo nustatyta 6 % apklaustų administracijų, ypač mažuose miestuose ir savivaldybėse. Buvo panaudoti taisomieji mechanizmai siekiant laiku parengti visas IT sistemas.

Slovakijos paštas, kuris atliks svarbų vaidmenį paskirstant grynuosius eurus plačiajai visuomenei, jau baigia parengiamuosius darbus: didžioji dalis IT sistemų jau priderintos ir išbandytos. Nuo 2008 m. gruodžio mėn. paštas pardavinės mažuosius eurų monetų rinkinius, o nuo 2009 m. sausio mokės pensijas bei pašalpas eurai. Pašto darbuotojai praktiškai bus svarbus informacijos šaltinis pensininkams ir kitoms socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms. Jis pradėjo intensyvią informavimo kampaniją ir surengė kelis savo darbuotojų mokymų ciklus.

Ministerijos ir kitos centrinio administravimo įstaigos parengė informacinę medžiagą ir surengė savo padalinių ir jų žinyboje esančių organizacijų darbuotojų mokymus. Ypatingas dėmesys skirtas darbuotojams, kurie tiesiogiai bendrauja su plačiąja visuomene. Miestų ir kaimų asociacija parengė du euro įvedimo vadovus miestų administracijoms bei savivaldybėms ir surengė daug seminarų savo nariams euro įvedimo klausimais (pvz., vietos biudžetų pasirengimas euro įvedimui, euro komandų kūrimas, IT sistemų derinimas ir t. t.). Asociacija nesitiki jokių rimtų problemų vietos administracijoms pereinant prie euro.

Per paskutinius kelis mėnesius Slovakijos viešojo administravimo sektorius pasiekė didelę pažangą rengdamasis euro įvedimui. Svarbu užtikrinti, kad administracinės įstaigos, kuriose buvo nustatyta trūkumų, užbaigtų savo IT sistemų derinimą ir išbandytų jų veikimą prieš euro įvedimo dieną. Mažiems miestams ir kaimams turėtų būti teikiama parama, jei reikia.

2.4. Piktnaudžiavimo ir neteisingo piliečių supratimo apie kainų raidą prevencija

Paskutiniais mėnesiais Slovakijos valdžia priėmė keletą priemonių siekdama palaikyti kainų stabilumą ir sustiprinti vartotojų pasitikėjimą euro įvedimo laikotarpiu.

Vyriausybės įgaliotasis atstovas euro klausimais kartu su Slovakijos verslininkų asociacija pradėjo **Etikos kodekso** projektą, kuriuo jį pasirašiusieji įpareigojami laikytis euro įvedimo taisyklių, nepiktnaudžiauti juo pasipelnymo tikslais ir aktyviai teikti informaciją apie euro įvedimą savo klientams, verslo partneriams ir darbuotojams. Kodekso logotipą šiuo metu galima pamatyti apie 16 000 vietų: parduotuvėse, paslaugų teikėjų prekybos vietose, vietos ir regioninėse administracinėse įstaigose. Logotipas buvo pristatytas visuomenei specialioje televizijos laidoje. Piliečiai gali pasiskųsti netinkamu Kodeksą pasirašiusių įstaigų elgesiu Įgaliotojo atstovo biurui, kuris išnagrinės skundą ir paprašys imtis taisomųjų veiksmų. Kodeksą pažeidusios jį pasirašiusios įstaigos gali netekti teisės naudoti lipduką ir būti įrašytos į Slovakijos vartotojų asociacijos „juodąjį sąrašą“.

Privalomas **kainų nurodymas Slovakijos kronomis ir eurais** prasidėjo 2008 m. rugpjūčio 24 d. ir tęsis iki 2010 m. sausio 1 d.. Jo įgyvendinimą akylai stebėjo **Slovakijos prekybos inspekcija**, kuri kas dieną siunčia inspektorius į mažmeninės prekybos ir paslaugų teikėjų prekybos vietas. Nuo lapkričio mėn. SPI gretas papildė 60 papildomų inspektorių, remiamų Komisijos pagal dotacijos susitarimą. Nuo rugpjūčio 24 d. iki spalio 31 d. SPI patikrino 10 920 prekybos vietų, 494 685 prekių kainų etiketes ir 49 089 paslaugų kainas. Per paskutines 7 šio laikotarpio dienas parduotuvių ir paslaugų teikėjų prekybos vietų, kuriose visos euro įvedimo taisyklės buvo taikomos teisingai, dalis sudarė 85 % (palyginti su 72 % paskutinę rugpjūčio savaitę). Iš esmės visos kainos buvo nurodomos Slovakijos kronomis ir eurais. Prekių kainų, kurios buvo neteisingai konvertuotos į eurus, dalis sumažėjo iki 2,78 %. Paslaugų sektoriuje 6,7 % kainų eurais buvo neteisingai apskaičiuota arba suapvalinta. Tikrinimų rezultatai laikui bėgant žymiai gerėja. Daug nustatytų trūkumų ištaisoma pačių patikrinimų metu, padedant inspektoriams. Daugiau laiko reikalaujantiems pataisymams atlikti inspektoriai nustato kelių dienų terminą. Jei trūkumai nepašalinami, kitas žingsnis yra įspėti ir galiausiai pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą (iki spalio 31 d. buvo pradėta 13 pažeidimo nagrinėjimo procedūrų). Už rimtus euro įvedimo taisyklių pažeidimus gali būti taikoma iki 60 000 EUR dydžio bauda.

Be savo iniciatyva rengiamų patikrinimų, SPI rengia **tikslinius patikrinimus pagal piliečių skundus**, kai neteisingai taikomos kainų nurodymo dviem valiutomis taisyklės arba neįprastai padidinamos kainos. Iki spalio 31 d. SPI gavo 84 piliečių skundus, kuriuose nurodomi atvejai,

kai kainos etiketėse ir lankstinukuose nenurodomos dviem valiutomis, neteisingai apskaičiuotos kainos eurais arba trūksta perskaičiavimo kurso, ir 42 skundus, susijusius su kainų pakėlimu. Iš 77 nagrinėtų skundų tik 35 % buvo pagrįsti (kainos buvo neteisingai perskaičiuotos arba nebuvo nurodytos dviem valiutomis). Mažmenininkai buvo prašomi pašalinti trūkumus per trumpą laiko tarpą. Visi skundai dėl kainų pakėlimo taip pat buvo kruopščiai išnagrinėti: kainų pokyčiai buvo lyginami su ilgalaikėmis tendencijomis, to paties produkto kainomis kitose parduotuvėse ir analizuojami platesniame kontekste (pvz., galiojančių medžiagų ir energijos kainų, įvykių pasaulio rinkose). Remiantis analizės rezultatais buvo nustatyta, kad skundai nepagrįsti. Jei SPI nuspręstų, kad kai kurios kainos išaugo pernelyg daug, mažmenininkų bus paprašyta peržiūrėti kainas. Kaip paskutinė priemonė, neseniai priimtose baudžiamojo kodekso pataisose numatoma galimybė euro įvedimu piktnaudžiaujantį mažmenininką įkalinti. Ši priemonė yra daugiau prevencinė.

Be SPI patikrinimų, taikoma ir **Slovakijos vartotojų asociacijos** kainų stebėsenos schema. Savanoriai inspektoriai kas dvi savaites tikrina pasirinktų produktų kainas maždaug 350 mažmeninės prekybos vietų ir analizuoja jų raidą laikui bėgant. Be šios periodinės stebėsenos, atliekami atsitiktiniai patikrinimai ir tyrimai remiantis piliečių skundais. Jei nustatomas neįprastas kainos padidėjimas, savanoriai inspektoriai tiria priežastis. Jei mažmenininkas ar paslaugų teikėjas nepateikia kainų padidėjimo paaiškinimo ir atsisako grįžti prie ankstesnės kainos, asociacija paskelbia parduotuvės pavadinimą „juodajame sąrašė“ savo svetainėje. Į „juodąjį sąrašą“ įtrauktas parduotuves ir paslaugų teikėjus nuolat tikrins SPI ir profesinės asociacijos, kurioms jie priklauso. Jei jie yra pasirašę Etikos kodeksą, gali netekti teisės naudoti nario logotipą. „Juodąjį sąrašą“ taip pat kasdien įdėmiai stebi žiniasklaida.

Kalbant apie **oficialią statistinę kainų stebėseną** euro įvedimo laikotarpiu, Slovakijos statistikos biuras nuo 2008 m. rugpjūčio 1 d. iki 2009 m. birželio 30 d. kas 10 dienų tikrina 196 dažnai perkamų prekių kainas. Iki 2008 m. spalio vidurio tikrinamų pavyzdinių prekių ir paslaugų kainos mažėjo arba tik truputį didėjo, palyginti su rugpjūčio pradžia. Paslaugų ir mėsos kainų kilimą išlygino mažėjančios naftos produktų ir sezoninių vaisių bei daržovių kainos.

Kainų raidą visuose ekonomikos sektoriuose reguliariai analizuoja specialus vyriausybės įsteigtas organas – **Kainų taryba**. Tarybai vadovauja Slovakijos prekybos rūmų pirmininkas, o ją sudaro keli ministrai ir kiti viešojo bei privačiojo sektorių atstovai. Jei Taryba nustato, kad kainos kuriame nors sektoriuje išaugo pernelyg daug, ji paprašo už tą sektorių atsakingo ministro (t. y. Žemės ūkio ministro dėl maisto produktų kainų) pateikti išsamią situacijos analizę. Jei atlikus analizę nustatoma, kad kainų augimas buvo spekuliacinio pobūdžio, ministras turi pasiūlyti taisomąsias priemones ir reguliariai stebėti, kaip jos įgyvendinamos. Jei taikomų priemonių nepakanka, Taryba gali pasiūlyti vyriausybei reguliuoti konkrečios prekės ar paslaugos kainas. Administracinis kainų reguliavimas visuose ūkio sektoriuose tapo įmanomas 2008 m. rugsėjo mėn. iš dalies pakeitus Potvarkį 18/1996 dėl kainų. Šiuo metu atsakingos ministerijos nagrinėja dantų priežiūros kainų, parkavimo mokesčių ir vairavimo mokyklų mokesčių pokyčius.

- **Slovakija įgyvendino visapusiškas vartotojų apsaugos priemones. Svarbu, kad jų tikslas ir veikimas būtų gerai išaiškinti piliečiams ir įmonėms. Telefono numeriai vartotojų skundams pateikti turėtų būti plačiai reklamuojami visuomenei;**
- **savanoriškas pasirašiusių Etikos kodeksą įsipareigojimas laikytis euro įvedimo taisyklių turėtų būti toliau valdžios ir pačių pasirašiusiųjų propaguojamas, siekiant**

didinti vartotojų pasitikėjimą;

- **labai svarbu užtikrinti, kad kontrolės organai turėtų pakankamai išteklių patikrinti, kaip įgyvendinamos euro įvedimo taisyklės visoje šalyje. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti kainų pokyčiams baigiantis kainų nurodymui dviem valiutomis ir pasibaigus Etikos kodekso galiojimui, taip pat sektoriuose, kur dažnai buvo nustatoma pažeidimų anksčiau įvedant eurą kitose šalyse;**
- **reikėtų vengti administracinių priemonių atidėti normalų kainų koregavimą dėl kintančių gamybos sąnaudų. Dėl administracinio kainų reguliavimo iškreipti kainų signalai neišvengiamai sukeltų didesnius kainų pokyčius ateityje.**

2.5. Komunikacinė veikla ir viešoji nuomonė

Informavimo apie eurą kampanija Slovakijoje vykdoma visu tempu. Vyriausybė paskyrė informavimo agentūrą žiniasklaidos kampanijai pradėti. Joje daugiausia dėmesio skiriama praktiniams euro įvedimo aspektams: perskaičiavimo kursui, kainų nurodymui dviem valiutomis, naujoms grynųjų eurų įvedimo detalėms, Etikos kodeksui ir grynųjų pinigų sandėliavimo namuose mažinimui. Papildomoje žiniasklaidos kampanijoje, kuri prasidėjo likus 100 dienų iki euro įvedimo dienos, dalyvavo žinomi Slovakijos asmenys, kurie aiškino euro naudą, ir ekspertai, kurie atsakinėjo į dažnai užduodamus klausimus apie euro įvedimą trumpose televizijos laidosose po vakaro žinių. Be to, po visą šalį važinėja „euromobilis“, kuriame teikiama informacija apie eurą socialiai pažeidžiamoms grupėms ir piliečiams kaimo vietovėse. Renginys, skirtas pažymėti 100 dienų iki euro įvedimo, buvo vienu metu surengtas 8 regioninėse sostinėse, ir jame apsilankė apie 35 000 žmonių. Didžiausias kada nors Slovakijoje iškabintas plakatas, kuriame pavaizduota euro moneta, dengia SNB pastato Bratislavoje fasadą, o mažesnės jo kopijos iškabintos 8-iose regioniniuose SNB filialuose.

Papildomą informavimo veiklą koordinuotai vykdo Slovakijos nacionalinis bankas, Finansų ministerija ir kitos viešojo administravimo įstaigos. Nuo vasaros Slovakijos valdžios institucijos rengia reguliarias spaudos konferencijas, todėl spaudos žurnalistai yra gerai informuoti ir apskritai pozityviai nusiteikę.

Pagal partnerystės susitarimą, 2007 m. gruodžio 7 d. pasirašytą Slovakijos valdžios institucijų ir Europos Komisijos, buvo vykdoma bendra informavimo veikla: keliaujanti Euro paroda, Euro konferencija 2008 m. rugsėjo mėn., seminarai žurnalistams, tyrimai ir viešosios nuomonės apklausos. Komisija taip pat aprūpino Slovakijos valdžios institucijas leidiniais ir reklamine medžiaga.

Pagal partnerystės susitarimą abi šalys pasirašė du dotacijų susitarimus. Komisija iš dalies finansuoja papildomo informavimo personalo samdymą, nacionalinį euro tinklalapį ir telefono liniją, vietos elektroninėse žiniasklaidos priemonėse pirkimą, papildomus darbuotojus Slovakijos prekybos inspekcijoje, mokykloms ir romų mažumai skirtas kampanijas bei tiesioginį euro skaičiuoklės ir informacinių lankstinukų siuntimą į namus (lapkričio mėn. informaciniai paketai buvo išplatinti visiems Slovakijos namų ūkiams).

Europos centrinis bankas (ECB) drauge su SNB taip pat vykdo bendrą veiklą, skirtą plačiajai visuomenei (taip pat profesionalams, tvarkantiems grynuosius pinigus) supažindinti su grynųjų eurų įvedimo detalėmis ir eurų banknotų bei monetų išvaizda bei apsaugos požymiais. ECB logotipas „Euro – mūsų pinigai“ buvo naudojamas kaip firminis ženklas visoje informavimo veikloje. Daugiau techninio mokymo priemonių buvo sukurta

konkrečioms tikslinėms grupėms (bankams, policijos pajėgoms ir t. t.), o ECB parengė Slovakijai daugiau kaip 7 mln. įvairių leidinių egzempliorių. ECB informacinės brošiūros ir perskaičiavimo kortelės gruodžio mėn. bus išplatintos visiems namų ūkiams.

Naujausios „Eurobarometer“ apklausos⁴ Slovakijoje rezultatai atspindi intensyvesnės kampanijos poveikį informuotumui, kaip jį suvokia patys apklaustieji: 80 % piliečių jaučiasi esą gana gerai arba labai gerai informuoti – tai yra 15 procentinių punktų (p.) daugiau negu 2008 m. pavasarį. Apklausa taip pat parodė, kad pritarimas euro įvedimui vėl stiprėja: nuo 2008 m. pavasario tendencijos pasikeitė, ir žmonių, kurie yra gana patenkinti arba labai patenkinti, kad bus įvestas euro, skaičius didėja (57 %, +5 p. nuo pavasario⁵), ir tik 35 % yra tuo gana nepatenkinti arba labai nepatenkinti (-8 p.). Daugiau negu pusė slovakų mano, kad euro įvedimas turės teigiamą poveikį jų šaliai ir jiems patiems.

Kainų augimo įvedus eurą baimė ir toliau kelia rimtą susirūpinimą beveik 65 % piliečių, tačiau tai yra 11 p. mažiau negu 2008 m. pavasarį. Taigi, informavimo kampanija buvo veiksminga. Kita vertus, tik 39,5 % (-7 p.) mano, kad euro ateityje užtikrins mažą infliaciją; greičiausiai tai susiję su nestabilia dabartine situacija pasaulyje.

Paskutiniame informavimo kampanijos Slovakijoje etape dėmesys turėtų būti skiriamas likusioms baimėms dėl euro ir vartotojų pasitikėjimo didinimui. Norint įveikti išliekančią baimę dėl kainų augimo euro įvedimo laikotarpiu, piliečiai turi būti nuolat informuojami apie kainų stebėsenos ir kitų vykdomų patikrinimų rezultatus.

⁴ *Flash Eurobarometer 249*, 2008 m. spalio mėn.

⁵ *Flash Eurobarometer 237*, 2008 m. gegužės mėn.